

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

‘Nationale overheden belemmeren euregionale samenwerking’

*In gesprek met Léon Frissen &
Steve Stevaert*

---

door *Paul van Velthoven & Jan Prij*

Redacteur CDV en redactiesecretaris CDV.

CDV sprak in Maastricht met de Limburgse gouverneur Léon Frissen en zijn Belgische evenknie Steve Stevaert over de interregionale samenwerking tussen de beide Limburgen. Léon Frissen is gouverneur van Nederlands-Limburg en voorzitter van de Euregio Maas-Rijn en christendemocraat. Steve Stevaert is gouverneur van Belgisch-Limburg, prominent lid van de SP. A. (de tegenhanger van de PvdA) en oud-minister van de Vlaamse Regering. De beide collega's zijn eensgezind in hun oordeel: samenwerking in Limburg is tegen de verdrukking in gegroeid. Nationale regeringen houden de mogelijkheden daarvoor tegen, terwijl alleen op deze wijze Europa echt kan gaan leven voor zijn burgers. Het is noch de tijd voor hernieuwd nationalisme, zoals een partij als de SP in Nederland, voorstaat, noch voor Kosovaarse toestanden. Ruim baan voor euroregionale samenwerking!

Gouverneur Stevaert, u hebt onlangs in een interview gezegd: ‘We zouden naar één Limburg toe moeten.’ Hoe zou dat moeten gebeuren?

STEVAERT Er bestaat al één Limburg! Het Limburg van de mensen is een feit. Vroeger bestond het Limburg van de mensen in de grensregio door de smokkelpraktijken bij de gratie van de prijsverschillen rond de grens. Velen uit Belgisch-Limburg kochten net als ik hun communiciekostuum over de grens. (Lachend:) De mensen van Belgisch-Limburg komen hier in Maastricht eten, terwijl ze dat in de rest van Nederland nooit en te nimmer zouden doen. En nu is er volop woon-werkverkeer. Vroeger was het voor de deputaties van de provincies verboden elkaar te ontmoeten, omdat we verbonden zijn met verschillende koningshuizen. Nu hebben we wekelijkse ontmoetingen met elkaar. Men heeft grenzen proberen op te gooien, maar we hebben ze allemaal overleefd. Verplegers komen in Belgisch-Limburg werken, Nederlandse kinderen gaan er naar school en we hebben een transnationale universiteit. De Euregionale samenwerking is niet vaag, zoals ik wel eens hoor beweren, maar dagelijkse realiteit, waartegen vooral de nationale overheid belemmeringen opwerpt. Ik weet dat de politiek niet vaak op dingen

voortuiloop, maar op dit terrein loopt de politiek wel heel erg achter de feiten aan. Ook de media laten zich in hun berichtgeving nog teveel door kunstmatige grenzen beïnvloeden. We hebben dat zelf achter ons gelaten en gebruiken ter aanduiding van de beide Limburchen West in plaats van Belgisch- en Oost in plaats van Nederlands-Limburg.

FRISSEN De pan-Limburgse relaties zijn in stand gebleven tegen de stroom in. We wonen hier in Limburg tussen Walen, Vlamingen en Duitsers in. We voelen ons helemaal Europees en delen met West-Limburg een grotendeels Latijnse cultuur. Dat werkt door in het onderbewustzijn van de mensen. Europa staat voor vreedzame samenwerking en is een enorme sociaaleconomische verworvenheid. Dit gegeven wordt de laatste jaren veel te weinig ingezien. Het Europa van de toekomst is het Europa van de regio's en van minder nationalisme.

Tegen welke obstakels loopt u aan?

FRISSEN Ik vraag mij af of de grote partijen de gedachte van subsidiariteit wel serieus nemen. Alsof het iets is dat in Brussel wordt beleefd, maar in Den Haag ophoudt. Voor ons is het bijna vanzelfsprekend dat, als het gaat om de zorg en onderwijs, er geen grenzen meer zijn. Artsen van over de grens komen hier in ziekenhuizen werken, patiënten gaan over de grens omdat men daar, zo vindt men, aardiger en waardiger wordt behandeld. Maar samenwerking in de zorg mag blijkbaar niet grensoverstijgend zijn. Het is moeilijk over grenzen heen een *top care* ziekenhuis te realiseren. Zo beperken de samenwerkingsverbanden in het kader van de Wet gemeenschappelijke regelingen zich noodgedwongen tot het grondgebied van Nederland, terwijl onze provincie voor maar liefst twee derde grenst aan België en Duitsland. De samenwerking kan via verdra-

gen worden geregeld, maar dat is een zeer moeizame aangelegenheid.

De economische potenties van de streek worden nu verstuikt in een woud van regelingen en administratieve systemen, die totaal niet op elkaar aansluiten. Om iets te doen aan de verstikkende bureaucratie, willen we een experimenteerregio worden voor grensoverschrijdende samenwerking en regelgeving. De eurocommissaris voor regionaal beleid, Hübner, wil via de EGTS-regeling¹ vijf of zes pilotregio's aanwijzen waarbij intensievere vormen van samenwerking mogelijk worden gemaakt. Voor zo'n status van pilotregio willen we gaan. Gelukkig heeft minister Ter Horst ons daarin geholpen. Vooral dankzij de inspanningen van staatssecretar-

Tekenend is dat aan beide zijden van de grens een bord staat met 'De Limburgers heten u welkom' en niet Belgisch- of Nederlands-Limburg heet u welkom

ris Timmermans en minister Verhagen van Buitenlandse Zaken is het op de nationale agenda gekomen. We lopen niet meer louter aan tegen muren van onbegrip, maar het kan nog veel beter!

STEVAERT De mensen leven al in het Europa van de grensoverschrijdende regio's; zij gaan erin mee, maar de politiek nog onvoldoende. Europa is zich aan het uitbreiden, maar het heeft nood aan verdieping. Dit kan hier en nergens anders. De nationale overheden moeten ons daarin meer faciliteren. Wij zijn geen nationalist, maar patriotten; wij zijn er fier op om Limburger te zijn. Tekenend is dat aan beide zijden van

FOTO: DICK HOL

Gouverneur Léon Frissen (links) en zijn Vlaamse collega Steve Stevaert

de grens een bord staat met ‘De Limburgers heten u welkom’ en niet Belgisch- of Nederlands-Limburg heet u welkom. Dit kleine detail maakt een wereld van verschil.

FRISSEN De Euroregio Maas-Rijn, waarvan ik nu voorzitter ben, en over twee jaar mijn collega Stevaert, is bijna zo groot als de Randstad, zo’n vier miljoen mensen. In de residenties Brussel en Den Haag wordt nu van alles bedacht dat niet over ons gaat. De Euregio vervult in tegenstelling tot onze nationale lidstaten een duidelijke, grensoverschrijdende centrumfunctie. We willen dat onze signalen worden gehoord in Brussel en Den Haag. Zelfs de geschiedenis is hier anders. We zijn er hier al lang achter gekomen dat de vaderlandse geschiedenis, zoals die overal wordt geleerd, niet helemaal de geschiedenis van Limburg is...

STEVAERT Ja, dat klopt. Onze kinderen in West-Limburg krijgen foute informatie

voorgeschiedeld van de centrale overheid. Daar staat dat we in 1830 bij België zijn gekomen, terwijl dat toch echt 1839 is.

Maar is die regiovorming niet een gevaar? Volgens senator Alain Destexhe in deze uitgave holt die de staten uit en zet het ons terug in de middeleeuwen.

STEVAERT Begrijp ons goed: we willen hier juist absoluut geen Kosovaarse toestanden. Wél ruimte voor een regio die toevallig in twee landen is gelegen. Omdat we die ruimte van nationale overheden onvoldoende krijgen, proberen we nu via Europese kanalen onze ambitie te realiseren om een topregio in Europa te worden. We zeggen: laat de staten voor wat ze zijn. Trek geen harde grenzen, daar komt alleen maar ellende van. Als we niet oppassen, gaat Vlaanderen in België zo’n harde grens optrekken.

Ik ben voor fluïde grenzen. De grens, niet als een afscheiding tussen twee gebieden, maar als een teken van verbinding. Dan is er uitwisseling mogelijk. We hebben een gemeenschappelijke cultuur. We hebben allemaal

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

Frissen: Ik betwijfel of ik het wel zo'n goede beslissing vind van het kabinet om Kosovo te erkennen

dezelfde katholieke achtergrond. Ik voel me als 'ketter' veel meer verwant met de gelovige Limburger, dan met een niet-gelovige of protestant van elders.

FRISSEN We willen geen Balkanisering van Europa; de regio's hoeven geen zelfstandigheid. Ik betwijfel daarom of ik het wel zo'n goede beslissing vind van het kabinet om Kosovo te erkennen. Dergelijke ambities in de vorm van zelfstandigheid en totale autonomie zijn voor de ontwikkeling van Europa niet gunstig. We hebben hier te maken met obstakels tegen datgene wat juist over grenzen heen in de regio's ontstaat. We willen geen beweging waarin alles weer bij de nationale staten wordt gelegd. Bij een partij als de SP zit in de kern een anti-Europese gedachte. Daar verzet ik mij fel tegen. We kunnen in deze tijd van globalisering en toenemende interdependentie echt niet terugvallen in een nationalistisch sentiment.

Maar u er zijn ook grote verschillen, zoals tussen het drugsbeleid van Nederland en België.

FRISSEN Nederland heeft geen ander drugsbeleid dan België. De Randstad heeft een ander drugsbeleid dan de hele wereld. Het drugsprobleem is over de grenzen van de Randstad geëxporteerd naar de grensre-

gio's. Burgemeester Leers heeft de gedoogproblemen van het Randstadbeleid aan den lijve ondervonden en wil de problemen nu de stad uitduwen. De nabije burens willen dat niet. Door een gerechtelijke uitspraak zal de gemeente Maastricht nu weer moeten gaan overleggen met de burens in Nederland en België.² We worden hier geconfronteerd met de gevolgen van het gedoogbeleid in de Randstad. In het regeerakkoord wordt nu terecht een andere aanpak gekozen, maar dat heeft nog te weinig handen en voeten gekregen.

STEVAERT Gezien de gerechtelijke uitspraak zou ik nu blij moeten zijn. Maar dergelijke zaken moeten we niet bij de rechter regelen. Maastricht wordt in de perceptie een drugsstad. Dat is ook slecht voor ons. Problematisch is dat het ook een smet werpt op de mogelijkheden voor samenwerking. Wat is dan namelijk het verhaal: zie je wel dat samenwerking niet gaat? Maar dat is juist nu wel een reden om samen te werken. Problemen zijn altijd een reden geweest om samen te werken in Europa en daar samen beter van te worden. In de crèche aan de Belgische kant van de grens is nu 80 procent van de kinderen Nederlands. De reflex is dan te zeggen: dat is een probleem. Maar dat gegeven op zich is helemaal geen probleem! Wel moeten we in de toekomst toe naar een gezamenlijke financiering.

Kunt u goede voorbeelden van samenwerking noemen?

FRISSEN Deze liggen vooral op het terrein van de ruimtelijke ordening en infrastructuur. Naast uiteraard de al genoemde transnationale universiteit Limburg. De internationalisering van de faculteiten in Nederlands- en Vlaams-Limburg is gelukkig wél nationaal ondersteund.

Een belangrijk punt voor mij is ook dat

ruimte voor regionale samenwerking absoluut niet ten koste hoeft te gaan van samenwerking tussen landen; zie het belang van het Beneluxverdrag dat nu moet worden vernieuwd.

In Nederland is men geneigd daar te weinig aandacht aan te geven. De Benelux zou een verdiepingsslag moeten krijgen, maar ik weet niet of men dat in Nederland wil meemaken. Ik hoor verhalen dat men zelf over 5 fte’s in het ambtelijk apparaat aan het steggelen is.

Ik ben ook voorstander van uitbreiding van de samenwerking met Noordrijnland-Westfalen. Ook voor de ontwikkeling van de havens van Rotterdam en Antwerpen is dat belangrijk. Op termijn zouden Antwerpen en Rotterdam één havenautoriteit moeten vormen. In Sjanghai snappen ze het niet dat dit niet gebeurt. Sjanghai is nota bene qua gebied groter dan de rivierendelta waarvan Antwerpen en Rotterdam deel uitmaken. Voor een dergelijke bundeling van krachten kan de Benelux heel belangrijk zijn.

STEVAERT Stel de nodige middelen voor de Benelux beschikbaar en wees niet kren-terig op de instrumenten. Maar nog veel

belangrijker is dat we een gezonde cultuur ontwikkelen van overleg en samenwerking. Ik ben nog minister voor de havens geweest van twee regeringen. De samenwerking met Rotterdam is essentieel voor Antwerpen, en vice versa. Maar er zijn ook nog andere spre-kende voorbeelden: zo zijn wij met een dele-gatie uit Belgisch- en Nederlands-Limburg naar India gegaan. In de sliptestream van dat bezoek wilde iemand investeren in Limburg. Hij heeft het uiteindelijk gedaan in Neder-lands-Limburg, maar heel Limburg zal van zo’n investering profiteren.

FRISSEN Ook op cultureel terrein zijn er tal van voorbeelden. Zo bestaat al zo’n 100 jaar lang het Oud Limburgs Schuttersfeest, waar jaarlijks 100.000 mensen op af komen. De beschermvrouw en de beschermheer hiervan zijn koningin Beatrix en koning Albert. Zij waren ook bij het 30-jarig bestaan van de Euregio Maas-Rijn aanwezig. Het mooiste voorbeeld van het Limburg van de mensen, van de gezamenlijkheid over gren-zen heen, is er trouwens ook al heel lang: we delen al bijna een eeuw lang hetzelfde volkslied; op één strofe na, die over het Oranjehuis...

Noten

1 Een Europese groepering voor territoriale samenwerking (EGTs) probeert de grens-overschrijdende, transnationale en inter-regionale samenwerking te stimuleren. In tegenstelling tot de structuren die hiervoor tot en met 2006 bestonden, heeft een EGTs

rechtspersoonlijkheid. Een EGTs kan dus kopen en verkopen, en personeel in dienst nemen.

2 De rechter bepaalde op 11 maart jl. dat de gemeente Maastricht haar huiswerk opnieuw moet doen en dat de bouw van de coffeeshops in het buitengebied van de gemeente moet worden opgeschort.